

‘ತ್ರಿನ್ನವ ಅನ್ನ ಶಿವಪ್ರಸಾದ, ಕುಡಿಯುವ ಜಲ ತೀರ್ಥವೆನ್ನುವ’ ಭಾವನೆ ಕನ್ನಡಿಗರದು.

ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸರಪಳಿ ಇದೆ. ಹಾರಾಡುವ ನೋಣವನ್ನು ಕಪ್ಪೆಯು, ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ಹಾವು ತಿಂದು ಬದುಕುತ್ತದೆ. ಹಾವನ್ನು ಹದ್ದು ಕುಕ್ಕಿ ತಿನ್ನುತ್ತದೆ. ಹದ್ದನ್ನು ಹೊಡೆದು ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಬದುಕುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಆಹಾರ ಸಿಲ್‌ಸಿಲಾ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಮಾಂಸಾಹಾರಿಗಳು, ಶುದ್ಧ ಶಾಖಾಹಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಉಭಯ ಆಹಾರಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯ ಉಭಯ ಆಹಾರಿ. ಆದಿಮ ಹಂತದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯರು ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಮಗೇನು ದೊರೆತಿದೆಯೋ ಅದಲ್ಲ ತಿಂದು ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಪ, ಪುಣ್ಯ, ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಕನಿಷ್ಠ ಎಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ರಾಜಕಾರಣವೊಂದು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅನೇಕ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿವೆ. ಸಸ್ಯಾಹಾರ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂತಲೂ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ಅಪಸವ್ಯವೊಂದು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ, ನಿರ್ನಾಮಿಸುವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ. ಸಸ್ಯಾಹಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲ ಪದಾರ್ಥ ವರ್ಜ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಕಾರಣ ಅವು ತಾಮಸಿಕ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ತಿಂದರೆ ಮನುಷ್ಯರು ವಿಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸ್ವಕಪೋಲ ಕಲ್ಪಿತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹರಿಬಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈರುಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ನಿತ್ಯ ಭಕ್ಷ್ಯ. ಈರುಳ್ಳಿ ಇಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಶೂದ್ರರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪದಾರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪಕ್ಕೆ ಈರುಳ್ಳಿ ತಿನ್ನಲೇಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗರಣೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ರೊಟ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೇಲೆ ಬಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈರುಳ್ಳಿ ಬೇಕು. ನಸುಕಿನಲ್ಲೆದ್ದು ರಂಟೆ, ಕುಂಟೆ ಹೊಡೆಯಲು ಹೋಗುವ ರೈತರಿಗೆ ಎರಡು ರೊಟ್ಟಿ ಶೇಂಗಾದ ಚಟ್ನಿ, ಮೊಸರು ಇದ್ದರೆ ಸೈ. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ರೊಟ್ಟಿ ಬುತ್ತಾಗ ಎರಡು ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ಅಪೂರ್ಣ

ಉಳ್ಳಿಯ ಭಕ್ತಿ

ಹಾಕಿ ಬುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ‘ಗಣಿ’ ಮುಗಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಂತ ಅಂದ್ರ ಬುತ್ತಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಕೈಯಾಗ ಒಂದ್ ರೊಟ್ಟಿ, ಮ್ಯಾಲಿಟು ಶೇಂಗಾ ಹಿಂಡಿ (ಚಟ್ನಿ) ಹಾಕೊಂಡು ಮೊಸರಿಲ್ಲದ್ದ ನೀರ ಹಾಕಿ ಕಲಕಲ ಕಲಸಿ, ಎಡಗೈಲೆ ಒಂದು ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ಜಜ್ಜಿ ಎರಡು ತುಕಡಿ ಮಾಡಿ ಕಚಕಚ ತಿನಕ್ಕೊಂತ ಉಂಡ್ರ ಅದೇನಂತೀರಿ. ‘ಸೋನೆ ಪೇ ಸುಹಾಗ್‌ದಂತೆ (ಬಂಗಾರದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹೊಳಪಿಸುವ ಬೊರೆಕ್ಸ್) ಆಗುತ್ತದೆ. ಮಂಡಳ್ಳಿ ಅಂಥವಾ ಚುರುಮುರಿ ತಿನ್ನುವಾಗ, ಮಿರ್ಚಿ ಭಜಿ, ಗೋಲಭಜಿ, ಪಾಲಕ್ ಪಕೋಡ, ಆನಿಯನ್ ಪಕೋಡ ಹುಂ ಹೀಂಗ್ ಏನೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವಾಗ ಈರುಳ್ಳಿ ಇಲ್ಲದ್ದ ಆಗೋದೆ ಇಲ್ಲ.

ಬಡವರು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದುಡಿಯುವವರು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ತಿನ್ನುವ ಈ ಮೇಲೋಗರವನ್ನು ತಾಮಸ ಎಂದು ಹಳಿದಿರುವ ಹಿಂದೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕಾರಣ ಇದೆ. ನಾವು ಸಣ್ಣವರಿದ್ದಾಗ ಶಾಲಾಗ್ ಮಗ್ಗಿ ಬಾಯಿಪಾಟು ಮಾಡ್ಲಾಕ್ ಬರಲಿಲ್ಲದ್ದ ನಮ್ ಮಾಸ್ತರಗಳು ‘ಏ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿ ಬಣಜಗ್ಗಾರಿಗೇನ್ ಇದೆಲ್ಲ ಬರತ್ತೇನ್, ತುಪ್ಪಾ ತಿನಬೇಕು ತುಪ್ಪಾ’ ಅಂತಿದ್ದರು. ಜಾಣರಿದ್ದರೆ ಅದು ತುಪ್ಪಾ ತಿಂದ ತೆಲಿ ಅನ್ನವು. ಇವೆಲ್ಲ ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಆಧಾರ ರಹಿತ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಹೇಳಿಕೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಇಂಥ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವೊಂದರ, ಜಾತಿ ತಾರತಮ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಅಸ್ತಿತ್ವಗೊಳ್ಳುವುದಿತ್ತು. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೀಳೀಕರಿಸಿದ ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಹರಿಹರ ಕವಿ ರಚಿಸಿದ ಬಸವೇಶ್ವರ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದು ಮೇಲಿನ ಮಾತಿಗೆ ಪುರಾವೆ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ದಾಸೋಹದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಶರಣರು ಇಂದಿನ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಉಳ್ಳಿಯ ಮೇಲೋಗರ ಮಾಡಿಸಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿಯ ಪರಿಮಳ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮೂಗಿಗೆ

ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತರಾದ ಬಸವಣ್ಣ ‘ತಂದ ರಾರೀ ಯ ಭೋಜ್ಯವನೆ ನು ತುಳ್ಳಿಯಂ ನಿಂದಿಸುತ’ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದನಂತೆ. ಅಣ್ಣನವರ ಬಿರುನುಡಿ ಕೇಳಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದ ಕೋಪ ಬರುತ್ತದೆ. ‘ತನ್ನ ಸೊಗಸೆ ಶಿವಗತಿ ಸೊಗಸು ತಾನೆಂದು ಚೆನ್ನನಪ್ಪಳ್ಳಿಗಳ’ ತಂದಡೆ ಬಸವಣ್ಣ ಅದನ್ನು ಅಭೋಜ್ಯವೆಂದು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದರಲ್ಲ ಎಂದು ಮಹಾಮನೆ ತೊರೆದು ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನಾದಿದ ಉಳ್ಳಿ ನಿಂದಿಯಿಂದಲೇ ಕಿನ್ನರಯ್ಯ ಹೋದನೆಂದು ಕೇಳಿ ಬಸವಣ್ಣ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಂತೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾನಲ್ಲದೆ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ತಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದನಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ಶರಣರು ‘ಉಳ್ಳಿಯಂ ಕಿನ್ನರಯ್ಯಂಗಾದ ಮುಳಿಸಂ ಉಳ್ಳಿಯಿಂದವೆ ತೀರ್ಚಿ ಕಳೆವುದು’ ಎಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ನಂತರ ಬಸವಣ್ಣ ಮಹಾಮನೆ ತುಂಬ ಉಳ್ಳಿಯಂ ತರಿಸಿ ಅದರಿಂದ ತರತರದ ಭೋಜ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿಯ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡಿಸಿ ಕಿನ್ನರಯ್ಯನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆನೆ, ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿಯ ಥಡಿ, ಗುಳಂ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲರ ಮೈ ಮೇಲೂ ಉಳ್ಳಾಗಡ್ಡಿಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿ ಬಂಡಿಗಟ್ಟಲೆ ಉಳ್ಳಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಿನ್ನರಯ್ಯಗಳು ಬಸವನ ಈ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಅನುನಯ ಕಂಡು ಮನಕರಗಿ ಮಹಾಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಹಾರದ ಬಗೆಗಿನ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ತೊಲಗಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಹಾಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳ್ಳಿಪರ್ವ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿದನಂತೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಈ ಪ್ರಸಂಗ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಜಾತಿ ರಾಜಕಾರಣವೊಂದನ್ನು ದಿಗ್ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಬಗೆಗೆ ತಾಮಸ ಆಹಾರವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಇದ್ದಿರಲು ಸಾಕು. ಶೂದ್ರರ ಆಹಾರವನ್ನು ತುಚ್ಛೀಕರಿಸುವ ಕೆಟ್ಟ ಚಾಳಿಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣ ಅಂದು ತೊರೆದ ಬಗೆ ಹೀಗಿದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಈ ನಡೆ ಇಂದಿನ ನಮಗೆ ಅನುಪಮ ಆದರ್ಶವಾಗಬೇಕು.

ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಬಾಳಿ

ಮಾತೇ ಮುತ್ತು

- ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಲು ಮೊದಲು ಕಷ್ಟ. ನಂತರ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನೂ ಕಷ್ಟ. ಕಳೆದುಕೊಂಡರಂತೂ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಕಷ್ಟ.

—ಬೀಚಿ

- ನನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ವಿದ್ಯೆ ಚಾತುರ್ಯವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು, ಪರರ ನಾಲಿಗೆಯ ಎಂಜಲು ನನಗೆ ಸವಿಯಾದೀತೇ?

—ಗೋವಿಂದ ಪೈ

- ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಖುಷಿಯಿಂದ ನಕ್ಕವರಿಗಿಂತ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಕ್ಕವರ ಹೆಚ್ಚು.

—ಚಾರ್ಲಿ ಚಾಪ್ಲಿನ್

- ನಾಳೆ ಎಂದರಾಗದು, ಮುಂದೆ ಎಂದರಾಗದು

ಇಂದೇ ನೀನು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕು. ಇಂದೇ ಎತ್ತಿ ಪೊರೆಯಬೇಕು. ಬೆಂಕಿಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ನಾಳೆ ಎತ್ತುತ್ತೇನೆಂದರೆ ದೊರೆಯುವುದೇನು? ಬೂದಿಯಲ್ಲವೇ! ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ನಾಳೆ ಎತ್ತುತ್ತೇನೆಂದರೆ ಲಭಿಸುವುದೇನು? ಹೇಣವಲ್ಲವೇ?

—ಕುವೆಂಪು

- ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನವಾರೆ ಇರುವಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ರುಚಿಮಾಡಿ ತೆರಳುವುದು.

—ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆ

- ನಾವು ಎಷ್ಟು ಓದಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬುದು

ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆ ಓದು ನಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕಲಿಸಿದೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯ.

—ಎ.ಪಿ.ಜೆ. ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ

- ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಜೀವನ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಡವಳಿಕೆಗಳೇ ಉತ್ತರ ಹೇಳಬೇಕೆ ಹೊರತು ಮಾತಿನಿಂದ ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.

—ಕೆ.ಪಿ. ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

- ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಜನಜಂಗುಳಿಯ ಜಾತ್ರೆಯಾಗದೆ, ಸದುದ್ದೇಶದ ಪುಣ್ಯ ಯಾತ್ರೆಯಂತಿರಬೇಕು. ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ವಿಚಾರಗಳ ವೇದಿಕೆಯಾಗಬೇಕು.

—ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಞ್ಞಣ್ಣ ರೈ